

1. Vaikuttavuustavoite

Kun aloitimme Just foodin, Suomesta puuttui vahva ruokapoliittinen ohjelma, joka olisi tarkastellut ruokajärjestelmässä vaadittavia muutoksia kokonaisuutena ja tukisi alaa murroksessa. Vuoden 2025 lopussa maa- ja metsätalousministeriö julkaisee pitkän aikavälin ruokastrategian. Just food on ollut keskeisesti vaikuttamassa siihen, että ruokastrategiaa on valmistu vahvasti ruokajärjestelmänäkökulmasta ja eri toimijoita osallistaen. Tämä on kansainvälisen kehityksen mukainen trendi ruokapolitiikassa, jota on kuitenkin puolustettava aina uudelleen ja uudelleen.

Tutkimuksella on tärkeä rooli tuottaa järjestelmätason tietoa ruokajärjestelmää koskevan muutoksen tueksi, jotta emme juutu vain osaratkaisuihin. Just foodin tavoitteena on ollut tuottaa tietoa vaikuttavista politiikkayhdistelmistä reilun ruokamurroksen tukena ja tukea oikeudenmukaisuusasioiden huomioimista osana politiikan valmistelua ja päätöksentekoa.

Vaikuttavuustavoitteenamme on ollut:

- Politiikan suunnittelijoilla ja päättäjillä on käytössään tutkimusperustaisia suosituksia, jotka tukevat reilua ruokamurrosta.
- Politiikan suunnittelijoiden ja päättäjien ymmärrys reilun ruokamurroksen mahdollistavista politiikkakokonaisuuksista on lisääntynyt.
- Reilun ruokamurroksen keskusteluun ja suunnitteluun osallistuvien toimijoiden kirjokasvaa, ja uusia osallistamisen toimintatapoja pilotoidaan
- Ruokajärjestelmän toimijat ymmärtävät aiempaa paremmin reiluun ruokamurrokseenliittyviä jännitteitä ja aukkoja, mikä auttaa politiikan kohdentamisessa.

2. Mitä ohjelman tavoitetta vaikuttavuuskertomus käsittelee?

Just food edistää vaikuttavia politiikkayhdistelmiä oikeudenmukaisen ruokamurroksen tueksi.

3. Keinot

Olemme Just food hankkeen ensimmäisen kauden aikana onnistuneet vahvistamaan reiluun ruokamurrokseen liittyvien politiikkakeinojen kokonaisvaltaista tarkastelua. Hanke on ollut osaltaan tukemassa tavoitteita, jotka sisältyivät Marinin hallituksen ohjelmaan koskien ruokajärjestelmän muutosta, reilua siirtymää sekä matkaa kohti hiilineutraalia Suomea vuonna

2035. Vuonna 2023 aloittaneen pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa tavoitteena on parantaa kotimaisen ruoan tuotannon kannattavuutta sekä luoda kotimaiselle ruuantuotannolle pitkän aikavälin strategia ja ruoka-alan kasvuohjelma. Hankkeen toisen kauden vaikuttavuustavoitteena olikin tuottaa päätöksentekijöille eväitä siitä, miten kestävyys- ja reiluusnäkökulmat voidaan huomioida ruokastrategian valmistelussa. Vuonna 2024 päivitettiin myös kansalliset ravitsemussuosituksiset. Just foodin tutkimustulokset ruokavaliomuutosten vaikutuksista tuottivat taustatietoa myös ravitsemussuosituksien päivitykseen kansallisella ja Pohjoismaiden tasolla.

Reilun ruokamurroksen poliitikkoja on arvioitu yhdessä murrospolkuanalyysin kanssa reilun ruokamurroksen periaatteita ja kriteerejä soveltaen. Tieteiden välinen tutkimus korostuu siten myös tässä työssä. Järjestämiemme politiikkadialogien ja fokusryhmäkeskustelujen avulla olemme nivoneet myös ruokajärjestelmätoimijat osaksi oikeudenmukaisuuskysymyksien pohdintaa. Murrospolitiikan arvioinnissa on myös kartoitettu laajasti kestävä ruokajärjestelmän ohjaukseen liittyviä kansallisia strategioita ja politiikkoja sekä kansainvälisiä ympäristö- ym. sitoumuksia, sekä tunnistettu keskeisiä oikeudenmukaiseen siirtymään liittyviä aukkoja, kipupisteitä tai synergioita eri politiikkojen välillä. Poliittika-analyysissä on siten jouduttu liikkumaan laajasti eri ruokajärjestelmää ohjaavien politiikkojen kentällä. Tässä työssä on hyödynnetty laajasti Just food -hankkeen eri tieteenalojen osaamista.

4. Tavoiteltu vaikuttavuus ja konsortion saavutukset tällä hetkellä

Päätöksentekoa tukevan tutkimuksen haasteena on tuottaa oikeaa tietoa oikeaan aikaan ja riittävän nopeasti valmisteilla olevien politiikkaohjelmien ja toimenpiteiden suunnittelun tueksi. Oikea-aikaisuusongelmaa olemme helpottaneet kytkemällä politiikan valmistelijoita ja sidosryhmiä mukaan tutkimuksen tekoon ja politiikkadialogiin heti hankkeen alusta lähtien. Hankkeen sidosryhmätyö on ollut jatkuvaa ja syntetisoivan analyysin tarve on tunnistettu eri sidosryhmissä. Olemme onnistuneet saamaan ruokajärjestelmän toimijoita laajasti mukaan järjestämiimme tilaisuuksiin ja kytkemään avainhenkilöt ministeriöistä ja etujärjestöistä mukaan vuorovaikutustyöhömme. Avointa ja monipuolista keskustelua ruokamurroksen vaikutuksista on pidetty tärkeänä ja sitä on arvostettu. Poliittikkaa tukeva ja tutkiva työ on tapahtunut 1) neuvonantajaryhmän; 2) politiikkadialogien; 3) politiikkasuositusten ja 4) muun vaikuttamistyön avulla.

Neuvonantajaryhmä

Hankkeen neuvonantajaryhmä on muodostanut arvokkaan keskusteluareenan ja kontaktipinnan hankkeen tutkijoiden ja sidosryhmien välillä. Neuvonantajaryhmässä on ollut mukana asiantuntijoita ministeriöistä (MMM, STM, YM), ravitsemusneuvottelukunnasta, alan etujärjestöistä (MTK, ETL, PTY), valtioneuvoston kansliasta, ja Marttaliitosta. Ryhmä kokoontui kahdesti

vuodessa. Neuvonantajaryhmä on auttanut hankkeen tutkijoita luomaan linkkejä politiikka- ja kehittämisprosesseihin, joissa hankkeen tuottamaa tietoa voitaisiin hyödyntää. Ryhmän asiantuntemus on ollut hankkeelle arvokasta, ja samalla ryhmän jäsenet ovat voineet välittää hankkeessa kertynyttä tietoa omiin organisaatioihinsa. Ryhmän jäsenet pitivät tärkeänä osallistua neuvonantajaryhmän keskusteluihin, koska ryhmä tarjoaa paikan, jossa ruokaketjun eri toimijat tapaavat ja he voivat tarkastella ruokajärjestelmää ja ruokaketjua voidaan kokonaisuutena. Kokonaisuvaltaista tiedon jakamista pidettiin merkityksellisenä. Samoin ryhmän jäsenet ovat tuoneet esiin, että tällaiselle foorumille – jossa virkamiehet ja etujärjestöt voivat keskustella avoimesti neutraalilla maaperällä – on selkeästi kysyntää.

Politiikkadialogit

Just food on kutsunut ruokajärjestelmän toimijoita mukaan politiikka-analyysiin ja vuoropuheluun hankkeen alusta lähtien. Hankkeelle tärkeitä politiikkaviittauksia nousi esille jo lokakuun 2019 sidosryhmäseminaarissa (80 osallistujaa), johon kutsuttiin ruokajärjestelmän toimijoita keskustelemaan oikeudenmukaisesta ruokamurroksesta. Reilun ruokamurroksen keinojen pohdintaa syvennettiin keväällä 2020 järjestetyssä hankkeen toisessa politiikkadialogissa, johon osallistui 30 ruoka-alan vaikuttajaa. Työ jatkui 2020/21 talven ja kevään aikana 13 pienemmässä temaattisessa työpajassa, joihin osallistui yhteensä 71 toimijaa eri puolilta Suomea. Näissä fokusryhmäkeskusteluissa saatiin syvennettyä politiikkakeinojen oikeudenmukaisuusanalyysiä ruokajärjestelmän kestävyysmurroksessa. Työpajoja pohjusti laaja kysely ruokajärjestelmän toimijoiden näkemyksistä reilua ruokamurrosta tukevien politiikkakeinojen vaikuttavuudesta ja toteutettavuudesta. Kyselyyn vastasi 111 toimijaa ympäri Suomen (Paloviita ym. 2021). Tuloksia esiteltiin ja niistä keskusteltiin Just food hankkeen kolmannessa politiikkadialogitapahtumassa, joka järjestettiin kutsutilaisuutena syksyllä 2021. Tilaisuudessa tunnistettuja reiluja politiikkayhdistelmiä työstettiin edelleen ja ne on julkaistu sekä suomeksi (Kaljonen ym. 2022) että englanniksi (Huttunen et al. 2024; Kaljonen et al. 2024).

Hankkeen toisella kaudella halusimme lisätä ymmärrystä myös siitä, miten toimijat, jotka eivät suoraan saa toimeentuloaan ruokajärjestelmästä näkevät reiluun ruokamurrokseen liittyvät haasteet ja tavoitteet ja millaisia ratkaisuehdotuksia he esittävät. Erityisesti olemme halusimme tavoittaa mahdollisesti haavoittuvaksi tunnistamiemme ryhmien näkemyksiä, ja tässä hyödynsimme Suomen monipuolista ja aktiivista kansalaisjärjestökenttää. Näin laajan järjestöjoukon osallistaminen ruokapolitiikan pohdintaan on Suomessa harvinaista. Olemme haastatelleet toimijoita yhteensä 34 organisaatiosta ja keväällä 2024 järjestimme neljännen politiikkadialogin, jossa keskustelimme haavoittuvuudesta ja osallisuudesta laajemmin 40 osallistujan kanssa. Just foodin spin-offina järjestimme myös Nuorten ruokaraadin syksyn 2025 aikana, joka antaa oman kannanottonsa ruokastrategiaan (www.syke.fi/fi/projektit/nuorten-ruokaraati, MMM 2025.). Nuorten ruokaraati on ensimmäinen nuoriin kohdennettu kansalaispaneeli, joka

järjestetään Suomessa. Sen tavoitteena on vahvistaa nuorten ääntä strategian valmistelussa ja toimeenpanossa.

Politiikkasuositukset

Hankkeen ensimmäinen politiikkasuositus julkaistiin lokakuussa 2020 (Kaljonen ym. 2020). Siinä esiteltiin myös oikeudenmukaisuuden eri ulottuvuuksia ja niiden huomioon ottamista ruokamurrokseen tarvittavien politiikka-keinojen valinnassa. Keväällä 2021 keskustelu EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (Common Agricultural Policy, CAP) uudistamisesta oli vilkasta. Kansallisen CAP-suunnitelman valmistelun tueksi Just food koordinoi seitsemän hankkeen yhteisen politiikkasuosituksen maaperän ilmastotoimista (Karttunen ym. 2021). Policy Brief sai hyvää julkisuutta: esimerkiksi Yle hyödynsi aineistoa laajassa artikkelissaan.

Hankkeen kolmas politiikkasuositus julkaistiin syksyllä 2022 osana laajemman Reilu ruokamurros -raportin julkaisua (Kaljonen ym. 2022). Politiikkasuositus esitteli kokonaisvaltaisesti politiikkayhdistelmiä reilun ruokamurroksen tukena ja kokosi yhteen ensimmäisen kauden tulokset päätöksentekijöille. STT ja esim. HS julkaisi tuloksista laajan artikkelin (11.10.2022); Suomenmaa ja Aamulehti nostivat raportin pääkirjoitukseensa (12.10.2022).

Syyskuussa 2023 julkaisimme yhdessä Leg4Life -hankkeen kanssa politiikkasuosituksen kestävästä ruokavaliosta (Kaartinen ym. 2023). Julkaisutilaisuuteen osallistui puhujina ja panelisteina laaja joukko sidosryhmiä: Helsingin yliopisto, Valtion ravitsemusneuvottelukunta, Valio, Vaasan Oy, S-ryhmä, Marttaliitto, Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy ja Sosiaali- ja terveysministeriö. Politiikkasuositus kohdennettiin uusien Pohjoismaisten ravitsemussuositusten kansalliseen toimeenpanoon. STT teki politiikkasuosituksesta jutun, joka levisi laajasti myös maakunnallisiin medioihin. Myös Minna Kaljonen osallistui Yle Radio Suomen haastatteluun yhdessä S-ryhmän vastuullisuusjohtaja Nina Elomaan kanssa. Sari Bäck Leg4Life hankkeesta osallistui MTV:n aamutv:n haastatteluun. Julkaisimme samasta teemasta lokakuussa 2023 yhdessä Climate Leadership Council:in kanssa EU päätöksentekoon suunnatun politiikkasuosituksen (CLC Statement 2023).

Syyskuussa 2023 julkaisimme tietopaketin kansanedustajille ”Ratkaisuja Suomen ruokastrategiaan” yhdessä Food-ohjelman kanssa (Helenius ym. 2023). Tietopaketti on ollut laajassa käytössä, ja aktiivinen vaikuttaminen on osaltaan vaikuttanut siihen että ruokastrategian teossa otettiin käyttöön laajempi ruokajärjestelmää, ei vain tuotantoa, koskeva lähestymistapa laajasti ruokajärjestelmän toimijota myös valmisteluun osallistaen. 2023 eduskuntavaalien aikaan viestimme aktiivisesti sekä äänestäjille että ehdokkailla tarpeesta saada Suomeen eri tahoja ja toimijoita yhdistävä kestävä ruokajärjestelmän strategia. Tietopaketin lisäksi vaikuttamistyöhön sisältyi mm.

yliökirjoitus (helmikuu 2023) ja vastine (huhtikuu 2023) Maaseudun tulevaisuudessa, sekä yhdessä FOOD-ohjelman kanssa tehty video. Järjestimme myös lokakuussa 2023 FOOD-ohjelman ”Ruokastrategia tutkitun tiedon perustalle” -työpajan, johon osallistui laajasti ruokajärjestelmän eri toimijoita

ja tutkijoita yli 50 henkilöä. Työpajassa pohdittiin, mitä Suomen ruokastrategian tulisi sisältää, ja mitä voidaan perustella tutkitulla tiedolla. Tietopaketti ja työpajan tulokset luovutettiin maa- ja metsätalousministeri Sari Es-sayahille 13.12.2023.

Toukokuussa 2025 julkaisimme yhdessä FOOD-ohjelman kanssa loppuseminaarin osallistujille tarkoitetun koosteen, jossa esittelimme Just foodin keskeisimmät tulokset sekä niihin perustuvat toimenpidesuosituksat. Loppuseminaariin osallistui noin 150 ruokaalan keskeistä toimijaa.

Muu vaikuttaminen

Olemme esitelleet reilun ruokamurroksen murrospolkuja ja politiikkayhdistelmiä useissa merkittävissä alan tilaisuuksissa. Osallistuimme keväällä 2025 ruokastrategian valmistelua tukevalle maakuntakierrokselle. Just foodin tehtävänä oli tuoda mukaan keskusteluun oikeudenmukaisuus näkökulmia. Porissa, Kuopiossa, Rovaniemellä, Oulussa ja Kouvolassa järjestettyihin sidosryhmäseminaareihin osallistui yhteensä 595 henkilöä. COVID-19 pandemian alettua vuonna 2020 järjestimme Toimintavarmaan ruokajärjestelmään webinaarin FOOD-ohjelman kanssa (160 osallistujaa), jossa käsitelimme ruokajärjestelmän haavoittuvuutta ja toimintavarmuutta. Yhteistyö jatkui työryhmissä, joissa pohdittiin toimintavarmuuteen liittyviä tietoukkoja ja tarpeita. Vuonna 2022 järjestimme 4.5.2022 eduskunnan MmVa ja YmVa kanssa keskustelutilaisuuden liittyen Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan aiheuttamiin ruokaturvaja huoltovarmuuskysymyksiin sekä 28.11.2022 ruokajärjestelmän toimijoille suunnatun työpajan.

Toukokuussa 2020 järjestimme yhdessä MMM:n ilmastoruokaohjelman kanssa webinaarin ruokajärjestelmän Vähähiilisyys tiekarttojen valmistelijoille. Webinaari antoi työkaluja myös politiikkaratkaisujen pohdintaan. Olimme vuonna 2021 mukana MMM:n Ilmastoruokaohjelman avaustilaisuudessa. Just foodin tutkijoita oli mukana valmistelemassa maatalouden ilmastotiekarttaa ja myös kertomassa siitä MTK:n Podcastissa. Maaliskuussa 2022 järjestimme aamukahvitilaisuuden eri ministeriöiden edustajille. Reilun ruokamurroksen periaatteita on esitelty myös esim. Ilmastopolitikan pyöreälle pöydälle (12/2022); Kestävän kehityksen toimikunnalle (11/2022),

Ruokavirastolle (11/2023) ja SITRAlle (2023). Olemme esitelleet murrospolkuja myös useissa ruoka-alan yritysten, etujärjestöjen ja alueellisten ruoka-alan tiekarttojen tekoa tukevissa tilaisuuksissa, ml MTK.

5. Vaikuttavuuden saavuttamiseksi tehty tutkimustyö

Politiikkatutkimuksen osalta keskeinen kehitystyö on liittynyt oikeudenmukaisuuden (Tribaldos & Kortetmäki 2022; Kortetmäki et al. 2025) sekä politiikkayhdistelmiä (Kaljonen ym. 2024) ja politiikkakehyksiä (Huttunen ym.

2024) koskevan tutkimuksen integrointiin (ks. myös Puupponen ym. 2023). Olemme tehneet uusia käsitteellisiä avauksia tällä saralla ja vieneet reilun siirtymän politiikkaa koskevaa tutkimusta eteenpäin. Osana reilun siirtymän politiikkaanalyysia olemme tutkineet myös miten ruokapolitiikan osallisuutta voitaisiin laajentaa (Huttunen ym. 2022) ja tätä koskevaa empiiristä työtä laajennettiin 2-kaudella keräämällä laajasti kansalaisjärjestöiltä näkemyksiä siitä miten ruokapolitiikkaa ja osallistumisen tapoja tulisi kehittää (Lonkila ym. 2026).

Tätä eri lähestymistapoja integroivaa käsitteellistä työtä olemme hyödyntäneet osana European Environment Agencyn (EEA) vetämää EU:n ruokapolitiikan (EEA 2022) ja reilun siirtymän politiikan (EEA 2025) arviointia. Reilun ruokamurroksen kriteereitä ja periaatteita on hyödynnetty myös osana Ilmastopaneelin ilmastopolitiikan oikeudenmukaisuuden arviointikehikkoa (Kivimaa et al. 2021; 2023) ja sveitsiläisen luomu-alan järjestön BioSuisse:n strategiatyötä, jossa he etsivät muutospolkuja hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Arvioitavana on myös artikkeli, jossa tarkastelemme miten reilun ruokamurroksen periaatteet ja kriteerit voivat laajentaa oikeudenmukaisuuden ymmärrystä ja tarkastelua osana EU:n uutta maataloutta ja ruokaa koskevaa visiota (Kaljonen et al. submitted).

Suomalainen ruokajärjestelmäkeskustelu keskittyy usein tarkastelemaan vain kansallista tasoa mikä on reilun ruokamurroksen ja globaalin oikeudenmukaisuuden kannalta ongelmallista. Myös suomalainen ruokajärjestelmä toimii osana kansainvälisiä ruokamarkkinoita. Tämän takia teimme Just foodissa myös vahvaa kansainvälistä yhteistyötä reilun ruokamurroksen politiikkakysymysten tarkastelemiseksi. Brasilian soijatuotannon kestävyttä koskeva tapaustutkimus on lisännyt ymmärrystä oikeudenmukaisuuskysymyksistä kansainvälisissä kauppaketjuissa (Maluf et al. 2022a; 2022b; 2024). Sveitsiläiset CDE:n tutkijat ovat tutkineet myös juridisia mahdollisuuksia integroida kestävyysnäkökohdat vahvemmin osaksi kansainvälisiä kauppasopimuksia (Musselli ym. 2022a; 2022b; Frey ym. 2022; Lähteenmäki-Uutela 2021; Bonanomi & Tribaldos 2021).

6. Keskeiset julkaisut

Bürgi Bonanomi, E. and T. Tribaldos 2021. PPM-based Trade Measures to Promote Sustainable Farming Systems? What the EU/EFTA-Mercosur Agreements Can Learn from the EFTA-Indonesian Agreement. European Yearbook of International Economic Law (EYIEL) 11.

CLC Statement to the European Commission 2023. Co-benefits of healthy food on public health and climate. Climate Leadership Coalition 26.6.2023. <https://clc.fi/wp-content/uploads/2023/10/CLC-Co-benefits-of-healthy-food-on-public-health-and-climate-011023.pdf> Working group: Kaartinen N, Paalanen L, Bäck S, Kortetmäki T, Lamminen M, Maukonen M, Männistö S, Sares-Jäske L, Selänniemi M, Kaljonen M, Pajari A-M.

European Environment Agency 2022. Transforming Europe's food system – Assessing the EU policy mix. EEA report No 14/2022. European Environment Agency, Copenhagen. <https://doi.org/10.2800/295264> <https://www.eea.europa.eu/publications/transforming-europes-food-system>

European Environment Agency 2024. Just sustainability transitions. From concept to practice. EEA report 12/2024. <https://doi.org/10.2800/6238023> <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/just-sustainability-transitions>

Frey Sara, Bürgi Bonanomi Elisabeth and Tribaldos Theresa. (2022). Better, But Not Sustainable: The Impacts of Switzerland's Sector Agreement on Soy Production in Brazil. Working Paper No. 02 NRP 73 Project 'Sustainable Trade Relations for Diversified Food Systems'. CDE, University of Bern.

Helenius, J., L. Höijer, P. Jarva, A-J. Kuusela, M. Lamminen, M. Selänniemi & M. Unnbom (toim.) 2023. Ratkaisuja Suomen ruokastrategiaan. FOOD-ohjelman tietopaketti päättäjille. Kohti kestävä, terveellistä ja ilmastoneutraalia ruokajärjestelmää (FOOD) tutkimusohjelma. Strategisen tutkimuksen raportteja. Strateginen tutkimus, Suomen Akatemia.

Huttunen, S., Kaljonen, M., Turunen, A. 2022. Participation for just sustainability transition governance - lessons from food systems. Sustainability: Science, Practice and Policy 18, 500-514. <https://doi.org/10.1080/15487733.2022.2088187>

Huttunen, S., Tykkyläinen, R., Kaljonen, M., Paloviita, A., Kortetmäki, T., Puupponen, A. 2024. Framing just transition. The case of sustainable food system transition in Finland. Journal of Environmental Policy and Governance 2024, 1-13. <https://doi.org/10.1002/eet.2096>

Kaartinen N, Paalanen L, Bäck S, Kortetmäki T, Lamminen M, Maukonen M, Männistö S, Sares-Jäske L, Selänniemi M, Kaljonen M, Pajari A-M. 2024. Diets are part of solving health and environmental challenges: new nutrition recommendations support sustainability transition. Policy Brief 1/2024. Finnish Institute for Health and Welfare. <https://www.julkari.fi/handle/10024/148134>

Kaljonen, M. Karttunen, K. Huttunen, S., Kortetmäki, T., Lonkila, A., Niemi, J., Paalanen, L., Paloviita, A., Salminen, J., Selänniemi M., Valsta L. 2022. Reilu ruokamurros onnistuu kaikkien ruokajärjestelmän toimijoiden yhteistyöllä ja jämäkällä julkisella ohjauksella. Just Food Policy Brief - Poliittikkasuosituksia reiluun ruokamurrokseen, lokakuu 2022. <https://issuu.com/suomenymparistokeskus/docs/justfood-policybrief-fi-10-2022> www

Kaljonen, M., Paloviita, A., Huttunen, S., Kortetmäki, T. 2024. Policy mixes for just transition: a holistic evaluation framework. Environmental Innovation and Societal Transitions 52, 100885. <https://doi.org/10.1016/j.eist.2024.100885> Kaljonen et al. forthcoming.

Kaljonen, M. Suvi Huttunen, Kaisa Karttunen, Teea Kortetmäki, Jyrki Niemi, Jani Salminen, Merja Saarinen, Liisa Valsta 2020. Reilu ruokamurros vaatii eri tavoitteita yhteensovittavaa politiikkaa ja laajaa osallistumista. Poliittikkasuosituksia reiluun

ruokamurrokseen. Just Food Policy brief, lokakuu 2020. https://issuu.com/suomenymparistokeskus/docs/justfood-policybrief_fi_10-2020_screen

Karttunen, Kaisa, Kati Berninger, Kaj Granholm, Suvi Huttunen, Hanna Kekkonen, Heikki Lehtonen, Anu Lähteenmäki-Uutela, Timo Lötjönen, Tuomas Mattila, Antti Miettinen, Jyrki Niemi, Kristiina Regina, Anni Savikurki, Jaana Sorvali, Sanna Söderlund, Minna Kaljonen, Raisa Mäkipää 2021. Maaperä osana ilmastoratkaisua – maatalouspolitiikkauudistus edistämään ilmastoviisasta maataloutta. Luonnonvarakeskus Policy Brief 3/2021. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/547396>

Kivimaa, P., Huttunen, S. Lähteenmäki-Uutela, A., Heikkinen, M., Juhola, S., Kaljonen, M., Käyhkö, J. Lund, P., Näkkäläjärvi, K. 2021. Kuinka oikeudenmukaisuus voidaan huomioida ilmastopolitiikassa? Keskustelunavaus. Suomen ilmastopaneelin julkaisuja 2/2021. <https://www.ilmastopaneeli.fi/wp-content/uploads/2021/06/ilmastopaneelin-julkaisuja-2-2021-kuinka-oikeudenmukaisuus-voidaan-huomioida-ilmastopolitiikassa.pdf>

Kivimaa, P., Heikkinen, M. Huttunen, S., Jaakkola, JK, Juhola, S. Juntunen S., Kaljonen M., Käyhkö J., Leino M., Loivaranta T., Lundberg P., Lähteenmäki-Uutela A., Näkkäläjärvi K., Sivonen MH, Vainio A. 2023. Ilmastopolitiikan oikeudenmukaisuuden arviointi. Ilmastopaneelin raportti 1/2023. <https://www.ilmastopaneeli.fi/wp-content/uploads/2023/03/Ilmastopaneelin-raportti-1-2023-ilmastopolitiikan-oikeudenmukaisuuden-arviointi.pdf>

Kortetmäki, T., Timmermann, C., Tribaldos, T., 2025. Just transition boundaries: Clarifying the meaning of just transition. Environmental Innovation and Societal Transitions 55, 100957. <https://doi.org/10.1016/j.eist.2024.100957>

Lonkila, A., Huttunen, S., 2026. Making sense of vulnerability and structural injustices in just food system transitions. Environmental Innovation and Societal Transitions 60, 101133. <https://doi.org/10.1016/j.eist.2026.101133>

Lähteenmäki-Uutela, A., Bask, A., Laari, S., Korhonen, O. (2021) Valtion ja yritysten roolit ekohyvinvointivaltioon kytkettyjen toimitusketjujen sääntelyssä. Alue ja ympäristö 2/2021.

Maluf, R.S., Burlandy, L., Cintrão, R.P., Jomalinis, E., Carvalho, T.C.O., Tribaldos, T., 2022. Sustainability, justice and equity in food systems: Ideas and proposals in dispute in Brazil. Environmental Innovation and Societal Transitions 45, 183–199. <https://doi.org/10.1016/j.eist.2022.10.005>

Maluf, R., Burlandy, L., Cintrão, R., Jomalinis, E., Santarelli, M., Tribaldos, T. 2022. Global value chains, food and just transition: a multi-scale approach to Brazilian soy value chains. The Journal of Peasant Studies.

Maluf, R., Luciene Burlandy, Rosângela P. Cintrão, Theresa Tribaldos, Emilia Jomalinis. Food Systems and Access to Healthy Food in an Amazonian Context. Sustainability 2024, 16, 2652. <https://doi.org/10.3390/su16072652>

Musselli Irene, Solar Jimena, Tribaldos Theresa, Bürgi Bonanomi Elisabeth. (2022). Livestock Farming Act & WTO Compliance. Preferential tariff treatment based on PPMs. A case study. Working Paper NRP 73 Project 'Sustainable Trade Relations for Diversified Food Systems'. CDE, University of Bern.

Musselli Irene, Solar Jimena, Tribaldos Theresa, Bürgi Bonanomi Elisabeth. (2022). Tropical Product Act & WTO Compliance. Preferential tariff treatment based on PPMs. A case study. Working Paper NRP 73 Project 'Sustainable Trade Relations for Diversified Food Systems'. CDE, University of Bern.

Puupponen, A., Huttunen, S., Kortetmäki, T., Kaljonen, M., Lähteenmäki-Uutela, A., Savikurki A., 2023. Justice in Finnish food policies. Food Ethics 8:6.

<https://doi.org/10.1007/s41055-022-00117-z>

Tribaldos, T., Kortetmäki, T., 2022. Just transition principles and criteria for food systems and beyond. Environmental Innovation and Societal Transitions 43, 244–256.

<https://doi.org/10.1016/j.eist.2022.04.005>